

23.10.2025

dnro 143/03.01.00/2025

Kirsti Kähärä
Tuula Kock

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuuleminen 23.10.2025 klo 10.00.

Asiantuntijalausunto asiassa hallituksen esitys eduskunnalle apteekkitalouden uudistusta ja lääkesäästöjen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi. HE 111/2025 vp

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi otsikossa mainitussa asiassa.

Esitys liittyy apteekkitalouden kokonaisuudistukseen. Apteekkitoiminnan sääntely kokonaisuudessaan perustuu apteekkilupajärjestelmään, lääkkeiden hintasääntelyyn ja apteekkiveroon. Nämä sääntelyn osat vaikuttavat tiiviisti toisiinsa. Uudistus pyrkii lisäämään nykyisen lääkkeiden vähittäisjakelujärjestelmän kustannustehokkuutta samalla turvaten kuitenkin maanlaajuisen apteekkiverkoston.

Esityksessä oleva itsehoitolääkkeiden myyntikanavan laajentaminen on huolestuttava sekä lääkitysturvallisuuden näkökulmasta että siitä, onko sillä mahdollisesti kielteisiä vaikutuksia apteekkiverkostoon. Avohoidossa toteutettava lääkehoito on oleellinen osa terveydenhoitoa. Turvallinen ja oikein toteutettu lääkehoito edellyttää lääkkeiden käytön neuvontaa, josta huolehtivat pääasiassa apteekkien farmaseutit ja proviisorit. Hyvinvointialueiden näkökulmasta kattava apteekkiverkosto mukaan lukien sivuapteekit ovat tärkeä osa lääkehoidon turvallisuuden kokonaisuutta ja neuvontapalveluita. Jos apteekkijärjestelmään tulee sopeutustarvetta, maantieteellisestä kaukaiset sivuapteekit ovat uhattuna tai niiden aukioloja voidaan joutua supistamaan.

Apteekkien oikeus poiketa lääkemääräyksestä ja korjata lääkemääräyksessä oleva ilmeinen virhe on erittäin kannatettava. Erityisesti saatavuushäiriötilan-

teissa, mikä on yleisin ilmoitettu poikkeaman syy, on erittäin tärkeää hyödyntää apteekkien henkilöstön osaamista ja turvata lääkehoidon toteutuminen. Farmaseutin tai proviisorin oikeus poiketa lääkemääräyksestä lääkkeen vahvuuden, lääkemuodon, pakkauskoon ja lääkkeen annosohjeen osalta on kannatettava. Tämä turvaa esimerkiksi saatavuushäiriötilanteissa lääkehoidon toteutumista ja vähentää tarvetta olla yhteydessä lääkkeen määrääjään. Muutos on erittäin myönteinen myös asiakkaille.

Nykyinen apteekkiverkosto on Suomessa laaja. Vuonna 2024 oli toiminnassa 646 yksityistä apteekkia, joilla oli yhteensä 169 sivuapteekkia ja 117 apteekin palvelupistettä. Hyvinvointialueiden palveluverkot muuttuvat ja pieniä terveysasemia on suljettu ja suljettaneen edelleen. Apteekkien rooli ensivaiheen terveysneuvontapisteinä korostuu näissä tilanteissa. Apteekkien ja hyvinvointialueiden yhteistyömuotoja kehitetään. Hyvil korostaa riittävän kattavan ja saavutettavissa olevan apteekkiverkoston ylläpitämistä niin väestön kuin hyvinvointialueidenkin näkökulmasta erityisesti harvaan asutuilla alueilla.

Yhteenvedo: Hyvil kannattaa esitettyä apteekkien oikeutta poiketa lääkemääräyksestä esimerkiksi lääkkeiden saatavuushäiriötilanteissa. Hyvil suhtautuu varauksella luonnoksessa esitettyyn lääkejakelukanavien lisäämiseen. Oleellinen arvioitava kysymys on se, tulisiko jakelukanavien laajennus esitetyllä rajauksella tosiasiallisesti vaikuttamaan apteekkiverkoston säilymiseen ja mikä tosiasiallinen vaikutus rajatulla laajennuksella ja muilla esitetyillä apteekkitalouden muutoksilla olisi. Hyvil korostaa edelleen huoltaan siitä, että uudistuksella ei aiheuteta riskiä sille, että farmaseuttinen lääkeneuvonta heikkenee tai apteekkiverkosto harvenee.

Hyvilin näkemyksen mukaan maanlaajuinen ja kattava apteekkiverkosto tukee hyvinvointialueiden terveydenhuoltoa, mahdollistaa turvallisen ja vaikuttavan lääkehoidon toteuttamisen sekä takaa lääkkeiden yhdenvertaista saatavuutta avohoidon potilaille.

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy

Kirsti Kähärä, asiantuntijalääkäri

Tuula Kock, asiantuntijalääkäri

Jakelu Sosiaali- ja terveysvaliokunta
Kirjaamo Hyvil